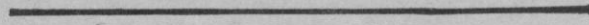
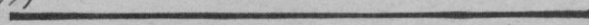
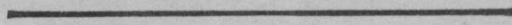
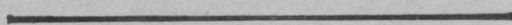
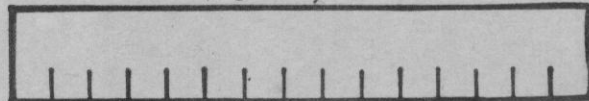

CHÜSTÖ: SIMON JÓSEF	
CHÜSTÉS IDEJE: 1976.	
TART: A CSÜRÜK ÉPÍTÉSE ÉS HASZNÁLATA	
DALATONSZELTÖRÖKÖN ÉS KÖRMELEN	
FÖLDRAJZI MUTATÓ: DALATONSZELTÖRÖK	
DEKAMUTATÓ: X-2.	
LECTA'ROEÁS	

16 lap

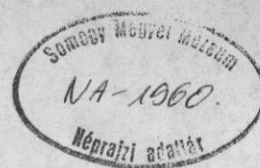

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

3525 .

11/7/52

A CSÜRÖK ÉPÍTÉSE ÉS HASZNÁLATA
BALATONSZENTGYÖRGYÖN ÉS KÖRNYÉKÉN .

(Kérdőíves feldolgozás)

Simon József 1976.

1.

A CSÜRÖK ÉPÍTÉSE ÉS HASZNÁLATA
BALATONSZENTGYÖRGYÖN ÉS KÖRNYÉKÉN.

(Kérdőíves feldolgozás)

Mielőtt a kérdésekre választ adnék, tisztázni kell, hogy parasztságunk a "csür" szót sem ismerte, itt csak "pajta" volt és van (ahol még van), a pajta előtt a "szürü".

77 pajtát mértem fel Balatonszentgyörgyön az 1931. évi állapothoz megfelelően. Ezekből 4 háromfiókos, 10 kétfiókos, 52 egyfiókos és 11 fiók nélküli. - 9 csak lábakon áll: 3-nak nád, 6-nak deszka fala van. A méretek igen változóak: szélesség 4-6,9 m (leggyakoribb 5-5,7 m), hosszúság 5-19 m (leggyakoribb 10 m körül). Két azonos méretű nem fordul elő. Legnagyobbak a "Pajták" részen vannak. (Szélesség 5,8-6,4, hosszúság (istállóval/ 18-22 m.)

- 1./ A behordott gabonakévéket "gabna-kazal"-ba rakták. A pajtába általában csak az árpát (a kevesebbet) és kisebb gazdaságokban a búzát rakták be, ha befért. A rozsból csak a zsupnak való került be.
A gépi cséplés ideje előtt a gabona kepében maradt kinn a mezőn, egészen addig, amíg az utolsó szekerek rakományai is be nem fértek a pajtába. A kézi cséplés, kevés helyen a nyomtatás, folyamatos volt és általában akkor került behordásra pajtába a gabona, amikor sor került rá, illetve ürült a pajtafiók.
- 2./ Pajták a XVIII. századtól biztosan vannak. Nem volt parasztház istálló-pajta nélkül. Pajtájuk csak a cselédeknek nem volt a cseléd-háznál.
- 3./ Aki már 1-2 hold földdel rendelkezett, volt állata, még ha csak egy tehén is, annak a mindig egybeépített istálló-pajta elmaradhatatlan volt. 15-20 kereszt gabonát mindig a pajtába raktak a szegények. Ezt saját maguk cséplték el kézzel, a 20-as évek végéig, mert oda a cséplőgép be sem állt. Csak 40-50 kerestől felfelé lehetett a "masinát" várni.

A kézi csépléssel felhagyottak aztán kevesebb gabonájukat a szomszéd szűrűjébe hordták be és külön boglyaszerű kerek kis kazalba rakták össze. A szalma cséplés utáni könnyebb átdobálása miatt, a távolabbi szűrűbe hordás ritka volt.

A pajtából a századforduló táján, a cséplőgépek megjelenésével szorult ki a gabona. Legelőször a gazdagabbaknál, mert behordás után a cséplőgépesek őket részesítették előnyben, sőt versengtek értük.

- 4./ Mivel az állattartás elmaradhatatlan tartozéka volt az istálló-pajta, ha parasztok házat építettek, ahhoz istállót és pajtát is csináltak egyszerre. (Vagy az még a házat is megelőzte.) 1922-25 között a "poletár utcába" keveredett néhány törekvő nincstelen is épített kis háza udvarába házánál nagyobb istállót és pajtát, a berekre számítva állattartásba kezdett.

(Állattartás alatt csak szarvasmarha és ló tartása értendő. Disznója, baromfija mindenkinek volt. "Nem tartok állatokat, csak egy disznóm, meg egy pár tikom van." "Állattartással nem foglalkoztam, az istállóba vótak a baromfiak, még a választómalacoknak is oda csináltam katrocot".)

A pajta takarmány (főleg széna) tárolására, az etetéshez előkészület (széna-rázás, szecskavágás, szár-vágás, répavágás stb.) céljára és a szekér, kocsi, mezőgazdasági szerszámok elhelyezésére szolgált.

A második világháború után már nem épült új istálló és pajta, de a meglevők legnagyobb részét tatarozzák.

A csűr helye a településképben.

- 5./ A lakóház hosszában, de vele sohasem egybeépítve álltak és állnak az istállók és pajták. (Ez utóbbiak viszont mindig egybe épültek.) Egyetlen kis utcája van a falunak, ahol ez nem így van, ahol az udvar hátulját zárja le az istálló-pajta, a telek kicsi területe, rövidsége miatt. (Béke utca)
- 6./ Környékünkön általában hosszú, aránylag keskeny szalagtelkek vannak, a települések területe sík. Ott ahol az udvar, telek dombos, lejtős, pl. Horvátkuton, Bizén, Kisberényben, gyakori a keresztben épített, udvart kerttől elválasztó istálló-pajta.

- 7./ A pajta mindig a szürüben állt, helyesebben a szürü volt a pajta előtt.
 A szalagtelék udvar, szürü, kert, telek részekre tagolódott - ilyen sorrendben az utca felől.
- 8./ Különálló szérüskert, pajták elkülönített csoportja sohasem volt, de az 1803-as tűzvész után a nyugatsó falusor pajtái és istállóí lekerültek a hosszú szalagtelkek végébe. A lakóháztól való távolságuk 100-150 m. Ezt a kb. fél kilométeres saját telkeken levő istálló-pajta-szalmakazal sort hívták "Pajták"-nak. Csak a köz mellett lakó, gazdag Gergye család nem vitte le az istállóját és pajtáját a telek végébe.

9-11./ -

A csür alaprajzi beosztása.

- 12./ Községünkben csak téglalap alaprajzu pajtákat építettek.
- 13./ Általánosak a 2 fiókos pajták, de voltak a módosabbaknál 3 fiókosak is. A legtöbb 1 fiókos volt.
 A kézicséplést a "pajta-derék"-ben végezték, amikor az időjárás miatt a szürüben nem lehetett.
- 14./ A pajtaderéktől a fiókot, fiókokat semmi sem választotta el, csak fent a kötőgerendák jelezték a beosztást, oldalt pedig a pajta-lábak.
- 15./ A pajta végébe különálló, illetőleg külön bejáratu fészert ragasztottak. (Polvának, töreknek, mezőgazdasági felszerelésnek.) Megoldása: (kontyolt), csapott tetőnél a nádtető meghosszabbításával, tűzfal-as pajtánál pedig a tűzfal aljához csatlakoztatva.
- 16./ A pajtafiók alatt verem ("pince") majdnem mindenhol van.
 Ezek a vermek a pajtákkal egyidősek. Krumplit, répát, "zöldcséget" (sárgarépat, petrezselymet) tároltak bennük. Nyárra kiürültek. Szépen kitisztították és ezek lettek a tehénhaszon, étel, friss hús hűvösön tartásának helyei.
 Deszka ajtajuk a pajta eresze alatt volt és betámogatták kukoricaszár kévékkel. Nemcsak a hőszigetelés miatt, azért is, hogy láthatatlanok legyenek "gyüttmentek" előtt.

A falazat anyaga és szerkezete.

- 17./ A pajtákat általában vályog (majd tégl) lábakkal, pajtaderék hátulján rakott fallal, a többi oldalt fából, deszkából építették. Volt tömés oldal-falu kisebb pajta is, istállóval együtt egy egységben. Ezeknél a szürü felőli oldal volt csak nyílt,

egy vályog-lábbal, de a baromfiak elől kapuval, deszkával bezárt.

| A faluban már csak 1 töméspajta van. (Csillagvár u. 88.)

A balatonberényi szőlőhegyben találtam még egy ilyent. Valamivel kisebb, de a falazata erősebb, 50 cm vastag, szalmával rétegelt agyag-tömés. Eredeti állapotában látható. Épült a múlt század közepén. A pajta kapu nélküli, nyílt bejáráttal. Széna tárolására használták. Az istálló-padlással együtt belefért az egész hegyi széna-termés.

A szőlőhegyen majdnem minden pincénél volt nádfedeleles istálló, felénél kis pajta is. Ezek többsége kisebb gerendaváz, tapasztott, boronafalu, sövényfalu, könnyebb nádtetővel. Én ilyent már csak pajta nélkül, cseréppel fedve találtam.

|/ Volt földbe-ásott falábakkal nádfalu is.

18./ A pajták mai értelemben vett alapozás nélkül épültek.

A lábak, falak helyét ugyan kijelölték, kiásták 40-50 cm-re, de abba nem került szilárd anyag. A termőréteg eltávolítása után agyaggal döngölték le. A kapu sarka alá kemény tusakot helyeztek.

A század ~~vége~~ eleje, különösen a 20-as évek óta, szilárdabb alapozás nélkül (tégla, újabban beton) nem építenek még kisebb melléképületet sem.

| A favázás épületeket fele részben alapperendázatra, fele részben 3-4 ásónyomra földbe állított lábakra építették.

| Ilyeneket azonban pajta célra századunkban már nem csináltak.

19-26./ A faluban tapasztott falu pajtára nem emlékeznek. A pajta

fala mindig deszka volt. A pajtaderék hátsó fala viszont már változatos. Többségében zárt vályog és téglafal, de még nádfal is fordul elő, mint ahogyan nád pajtakapu is.

A nádfal szorosra összekötözött kis markokból, csaptatók közé tömörítve, dróttal fűzve készül. - Kb. 10 cm átmérőjű, a magasságnak megfelelő hosszúra vágott, sással összekötött kis kévét (markokat) a belül felrögzített csaptatókhoz, sekély árokba rakva hozzákötik. 2 maroksort is szoktak használni, az kb. 20 cm vastag falat ad és nyílás nélküli.

Belül erősebb, lécs vastagságú csaptatók vannak. Az alsó csaptatók kb 50 cm-re, a felsők a nád tetejétől 15-20 cm-re kerülnek és ha szükséges középre is egy sor, hogy a nád ki ne buggyanjon. A külső csaptatókat a belsőkhöz nyárs segítségével drótozzák szorosan.

A pajtaderék hátsó falán, középen kb. fél méter magasan mindig ott van a szekérrud kivezetésére szolgáló, álló téglalakú és nagyságú "pajta-lik". (A szekér rudját nem lehet kivenni, mint a kocsit.) A pajtalik használaton kívül belülről szénacsutakkal van bedugva.

Téglából a 20-as évektől építenek istállót, pajtát. A századfordulón épített pajtalábak ("külábak") tömésfal esetén is többnyire téglák.

Tetőszerkezet.

27./ Ágasfás, szelemenes tető nincs. Az idősebbek emlékezete is annyira hiányos és megbízhatatlan, hogy ezzel nem foglalkozom.

28./ Szelemenes tető ollólábbal a múlt század közepén általános lehetett. Az egy-két fennmaradt épület ezt igazolja. A tető a falra, rakott lábra helyezett koszorúgerendákra, erős kötőgerendákra támaszkodó olló-lábakra és az általuk tartott szelemen gerendára épült. A koszorú összekötésénél (bevágott csapolással) mindig a rövidkoszorú került felül. A csapolást erős faszeggel is megerősítették. A tartógerendák (kötőgerendák) 20-25 cm vastagok voltak, mint a koszorúgerendák. Válaszfalon és lábakon illeszkedtek bevágott kötéssel a hosszú koszorúgerendákhoz. Ezekre a tartó (kötő) gerendákra került a szelemen gerendát tartó ollóláb. Alul becsapolták, felül a kereszt-csapolást faszeggel is megerősítették. Az ollólábak is erős gerendák voltak. Valamennyi gerenda tőfából (tölgy) készült. Az ollóba került bele fent a szelemen-gerenda, éllel felfelé. Faros tetőnél a szelemengerenda végeit erős szarufával csapolták össze. A szarufákat a szelemengerendához hozzáfektetve szegelték, alul állal illesztették a koszorúgerenda "pofájába" és szegelték is.

29./ Szarufás tetőket mióta kezdtek csinálni, azt nem tudom megállapítani, de a múlt század második felében már voltak. Alul a szarufák illesztése és szegezése mindenhol egyforma: koszorúgerendához a bevéselt "pofába" bevágott "állal" támasztva szegelt. Fent csucsban az illesztés 3 féle. Legrégibb a szarufák lapos oldallal egymáshoz szegése (faszeggel), aztán csak pofabevágással szegelés és a ma is általános csapolt szegés. A tűzfalaknál kokasülő és fiókonként a kötőgerenda jellemző.

30./ A tető hagyományos fedőanyaga a nád. Az első világháború végéig, a pajtákat majdnem kizárólagosan náddal fedték. A századforduló után már csak 2 "zsuppos" pajta volt. A nádat a 20-as évektől váltotta fel az új épületeknél a "falcos séndő". A régifajta sima "apróséndő" (cserép) az istállók, házak tetején volt.

A kidőlt falu tömés-istállók újra-építésénél a pajta maradt, az istálló tűzfalal elválasztva, cseréptetőt kapott.

A "zsuppos" csak saját szálával felkötött kévékkel történt. "Kettőzéssel" csinálták. 2 kis kévét ("gicát") fogtak mindig össze. Az alsó, hegyével fölfelé álló üstök-gicákat "péntölös"-nek; fent a hegyével lefelé állót "bak-gicának", "bak"-nak nevezték.

A nádat lécezéssel terítették kéveszám, és "örökös"-sel (csaptató) kötötték a belső lécezéshez, minden második sorban. (40 cm-re volt lécezve.) 80 cm-re toltál fel, "verték fel" a nádat.

Az egyes anyagok gyakorisága, időrendje. Készítésük módja, munkafolyamata.

31./ Nádfedelet a szarufákhoz szegezett belső lécezéshez az örökössel (csaptatóval) szorították le a "satu" segítségével. Az örököst a felveréssel, fent a "lovalás"-ra tett szegéssel tüntetik el. Csak a szegést lefogó csaptató látszik.

(A nádazás munkafolyamatát a "Település, építkezés és lakáskultúra a századfordulón Balatonszentgyörgy községben" c. 1971. évi néprajzi pályázati dolgozatomban leirtam. 19-21 old.)

Még 15-20 nádas pajta van a faluban, ezeket "tömik", "stoppolják", "dugaszolják" - javítják 50-60 cm hosszúra vágott náddal, a verővel.

Kivül még a tűzfalás nádtetők szegésének leszorítására is alig látni lécet, mert az előbb elkorhad, mint a jól kiválasztott kőris vagy tölgy csalit-csaptató.

- 32./ A pajták hagyományos fedélformája "csapott-tető" és nyeregtes, "tűzfalas tető".
Itt csak csapott-tetőről és tűzfalas tetőről beszélnek. Pajtáknál, istállóknál más nem is fordult elő.
Csapott-tető a múlt században épültekénél, tűzfalas a századfordulótól volt általános.
- 33./ Építők mindenhez értő, ezermester parasztemberek voltak. (Hármat a régiek közül ma is emlegetnek.) Képesítésük nem volt, a "mesterséget" az öregektől tanultál el. Segítőnek jóbarátot, komát, szomszédot, rokont hívtak. A segítséget vissza is kellett szolgálni, azt számontartották. A visszaadásnak különféle formái voltak, gyalog és fogatos. Ez lehetett szántás, gabonahordás, masinálás, szárhordás, ganyéhordás, favágás stb.
Csak ácsmunkát végzett egy-két istállónál, pajtánál ácsmester.
A furó-faragó, ekecselő emberek a töméstől a szegésig minden munkát elvégeztek, vagy irányítottak.
- 34./ Tetőfedők helyi "nádózók", parasztspecialisták voltak. Zsupozáshoz is értettek. (Az a szóbeszéd, hogy valamikor a zsupozást mindenki saját maga végezte.) A nádázó mesterség folytatása apáról fiúra szállt. Az utódok tőlük tanulták. Ma is van 5 nádázó, de hozzáértésüket egy kivétellel nem a családban szerzték.
- 35./ Az istálló alapjába szokták beletenni a törött szentelt tárgyakat, maradványokat. (Kis porcelán szobrokról és szenteltviztartóról tudok.)
Ellenben kezdéskor az alapot meg szokták hinteni az őrölt szenteltvizzel. (Villámcsapás, állatelhullás, betegség elleni védelmül.)
- 36-40./ Csürfolyosó itt ismeretlen fogalom. Átjáró pajta nem volt.

Csürhasználat.- Behordás,berakás.

- 41./ A gépi cséplés bevezetése után,behordáskor a pajtaderékba árpát és zsupnak való rozsot szoktak rakni.
A régi kézicséplés idején csak annyi gabonát hordtak be a mezőről a pajtába,amennyivel egy hét alatt elvégeztek. A többi képében maradt.A gabonahordás,kazalozás csak a mult század vége felé lett általános.
A pajtába ugy rakták be a kévét,hogy a tövük kifelé állt és közepén "vögyelték",hasonlóan a kazal-rakáshoz, csak nem tetőzték be.
Gabonás szekérrel sohase jártak be a pajtába,mint szénával,hanem a kévét a szekérről dobálták le a pajtaderék kemény földjére.Onnan rakták"csomóba"a hátsó fal és az istállófal szögletébe,egészen a pajtafiók szénájáig.Ez a rakat nem szokott két ,esetleg három kéve-hossznál szélesebb lenni,hogy maradjon hely is.
Ugy is volt,hogy a buzát a pajtaderékba és a széna tetejére rakták be és csak annyi helyet hagytak,hogy etetés-kor a szénához hozzáférjenek.Ezzel a szokással a "masinások" kérésére felhagytak,mert az üstök miatt igen nehéz volt a pajtából a cséplőasztalra való kévedobálás. A "kéve-hányók" mindig panaszkodtak.Kétszeres cséplő-állítást pedig nem csináltak (sok helyen hely sem volt,a mennyiség sem indokolta),csak a rozsos kazalhoz igazodtak.A rozs volt több mindenütt.
- 42./ A gabonabehordási sorrend mindig ez volt: árpa (pajtába), buza (pajtába,vagy kazal aljába,esetleg külön kazalba), végül a rozs.Mindig rozssal fedték a kazalt.
- 43./ A pajtafiók a széna helye.Először az került be.Gabonát csak a széna tetejére raktak,amennyi még befért,ha arra a pajtaderékon kívül még szükség volt.
- 44./ A pajtafiókba nagyság,magasság figyelembe vételével 4-5-6 kocsi széna fért be.Csak gabonával megrakva,ez 20-30 keresztnek felelt volna meg.

Szemnyerés a csür alatt.

- 45./ Gabonahordás előtt a "szűrüt" felsarabolták, gazt eltávolították, az egyenetlenségeket kapával elsimitották. Csépléshez felseperték, ha poros volt fellocsolták. Kézicsépléshez a szűrüt megfaragták, hogy egyenletes, sima, kemény és pormentes legyen. A nagyobb lyukakat agyaggal hordták meg, tömörsúlyokkal ledöngölték, megöntözték és újra egyengették, simították kapával, lapáttal. A pajta földjét csak tisztára söpörték, és ha igen feltörött lesározták, mint a szoba földjét. "Édesapám két kocsi földet (agyagot) szokott hozatni. Összevágtuk sárnak és ráterítettük tenyérynyi vastagon a szűrűre. Tiprattuk, sulkúttuk. Aztán ahogyan szikkadt, tömtük simára. Még kétszer megöntöztük. Amikor főszaradt, akkor olyan kemén lett, mind a kü, és olyan simára köllött csinyányi, mind az asztal teteje. Azér köllött öntözni, hogy ne repedezzen meg. A szűrűre aztán kocsival, vagy állattal nem vót szabad rámennyi."
- 46./ A pajtában csak kézzel csépeltek. Még így is ritkán, csak ha esős volt az időjárás, muszájból. Az "öregülést" viszont csak a pajtában csinálták, hogy senki se lássa.
- 47./ A rozstot még 1900-ban is jórészt kézzel csévelték el. Csak a rövid és szemetes kévét masinálták az "emberkénzó" kézi masinával, vagy a "járgányos" (lovakkal hajtott) "ló-masinával". A gépi cséplés idején (még a huszas években is), minden háznál hagytak zsupnak, kötélnek 5 keresztire való rozstot. Ezt kézzel csévelték el.
- 48./ Nyomtatás már a mult század végére megszűnt. Addig is csak egy-két sok gabonáju háznál volt. A többiek mindig kézzel csépeltek. A nyomtatásra vonatkozóan nem sokat sikerült megtudnom. Csak arra emlékeznek, hogy 2-2 lovat járattak körbe.
- 49./ Mint már említettem, a kézi cséppel vertek ki minden gabonát, buzát, rozstot, árpát, sőt a lucernamagot is. Csak férfiak, 3-an vagy 4-en csépeltek egyszerre. (Később 2-en is.)

*kielözött kévet
szalma rakták,
16 keresztet követ
kénittek*

A gabonát először bekötött kévekben "kielözték". Egy nap alatt egy ember 5 keresztet, vagyis 90 kévét előzött ki. Így szoktak számolni.

Ezeket a kévét csomóba, "kazalba" rakták.

Mikor mindent kielöztek, jött a "kiszómázás". A kévét kioldták, elterítették (ötöt-hatot egy menetre), megforgatták cséplés közben. A jó cséplőnek "favelle" se kellett, ugyesen tudott a cséppel is forgatni. A szalmából "szűrűgráblával rugták ki" a szemet, töreket. (A szűrűgrábla fából készült, 4 hosszú foga volt.)

A kielözött rozsból zsupot vettek. A kioldott kéve hosszú szálait fejüknél (kalászuknál) marokba fogták, felemelve kirázták, kifésülték és külön rakták kévékbe. A bekötött kévét még külön is megfésülték vasvillával. A többit, a kuszáltat, rövidet, gazosat, borsósat szalmázták.

50./ A gépi cséplősök (masinások) bosszankodtak sok helyen, hogy a gabonát, különösen a könnyen pergő búzát, "kiöregülték". Leginkább pajtába rakott búzánál gyanakodtak, - nem ok nélkül. Főleg a szegényebbek, a pajtába felállított székétoldalhoz verték a kévék fejét, hogy kevesebb részt vigyenek el a cséplők.

Ez a cséplést nem helyettesítette, csak a javát verték ki.

"Megnyerték a vámot", 30-40 kereszt búzánál egy-két mázsát.

Az öregelés régi szokás volt, a beszolgáltatások idejében általánosnak mondható.

51./ A kicséplelt gabonát "füsöprüvel fölözték" a szűrűben, aztán lapáttal felhányva "szelelték".

Kisebb mennyiséget csak az öregliku "szűrűrostával", majd a "szelelő-rostával tisztították.

52./ A pajtában volt mindig a kukoricafosztás. Kendervágást, borsócséplést csak a szűrűben végeztek, mert ahhoz jó idő kellett.

53./ Nyáron általában azok aludtak a pajtában, akik egyébkor az istállóban szoktak aludni. Nálunk a legények, egyes esetekben fiatal házasok is. Volt olyan ház, ahol nyáron az egész család a pajtában aludt.

pajta-hálóhely

Lányokat, menyecskéket magukban nem engedtek ki, de a tilalom nem a babonával, hanem a "tisztességgel" függ össze.

Csépléskor a cséplőmunkások egy része (főként az etetők, zsákolók) is ott aludtak ahol megesteledtek, a pajtában.

54./ A pajtában tartott tánc kukoricafosztáskor gyakori volt. Az első táncmulatságokat, bálakat, műkedvelő színelőadásokat is a kocsmák pajtájában tartották. A felszabadulásig így volt.

55-58./ Csürközösség nem volt a környéken.

Funkcióváltozás.

59./ Semmiféle cséplőgéppel nem csépeltek környékünkön pajta alatt, csak szabadban.

60./ A 60-as évek óta az istállók, pajták eredeti rendeltetésüktől eltérően, faházak, kamrák, nyultenyésztő helyiségek, tyukházak, garázsok lettek fokozatosan. Ma mindössze 20 istállót, pajtát használnak marhák, lovak tartásának céljaira.

Istállócsür.

61-64./ A tsz. alakulásakor (1959) néhány pajtát ideiglenes istállóvá alakítottak és egy-két évig használták ezeket a "pajtaistállókat".

Azelőtt ilyen nem volt.

Néhány helyen a pajtában kerítették el katrocot a birkáknak. Ez sem volt általános, de más állat a pajtába nem mehetett be.

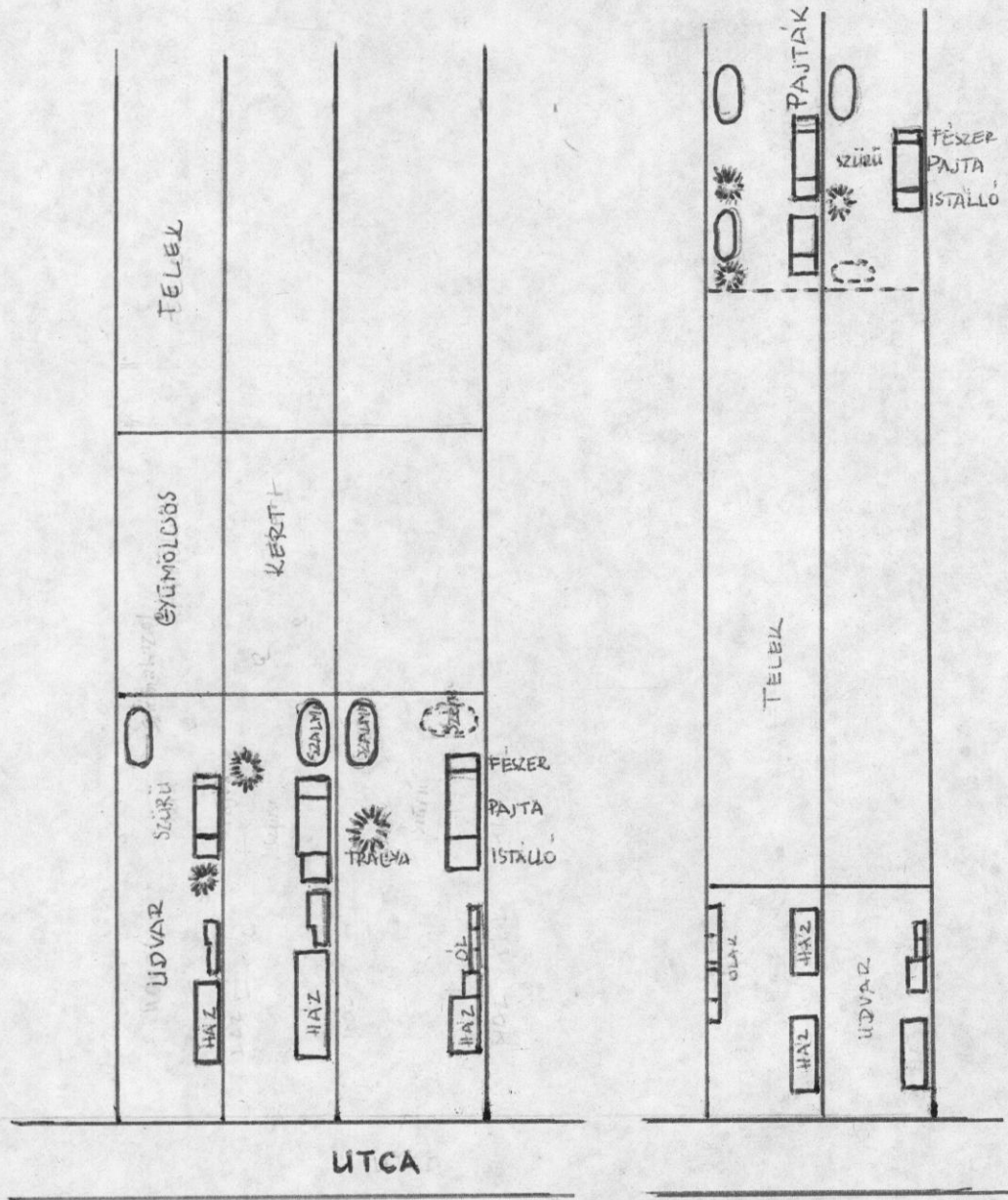
Szénatároló a csür mellett.

65-67./ A pajtán kívül takarmány, gabona tárolására épület, fedél nem volt.

A berki sásas szénát nem szokták a pajtába betenni a jó széna közé, hanem a pajta végénél a szalmakazal mellett, vagy azzal szemben rakták boglyába, kazalba.

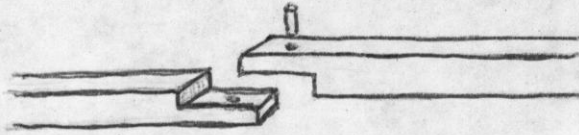
Asztaglábról a környéken nem hallottak.

1.sz.melléklet.

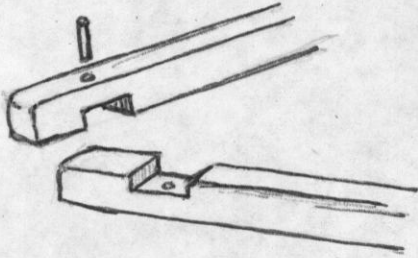

A pajta helye a telkeken

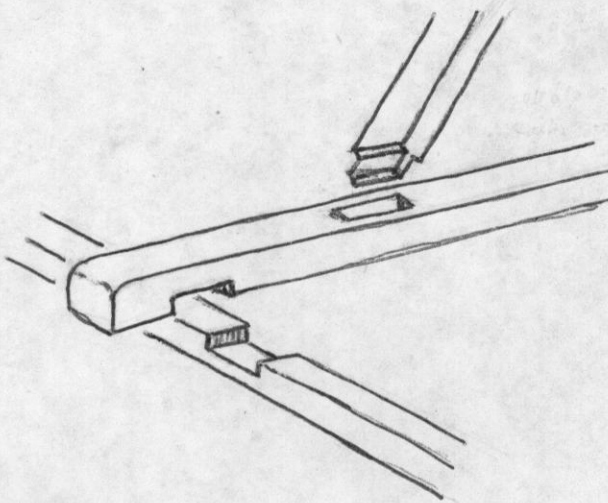
A pajta (és istálló) helye a telkeken.

2.sz.melléklet.

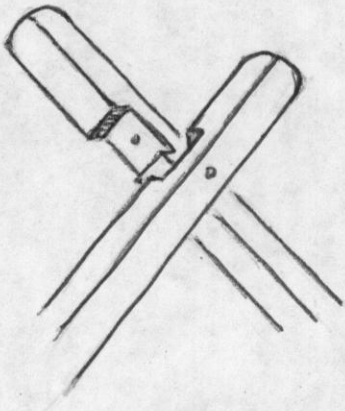
Oldalsó hosszikoszoru
gerendák toldó kötése.

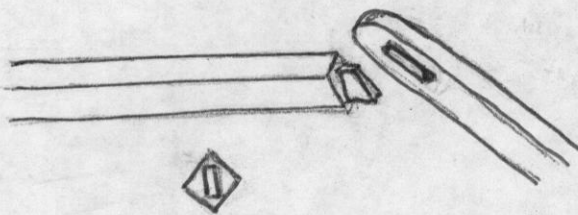
Rövid és hosszikoszoru
csapolása.

Ollóláb és tartógerenda
csapolása.

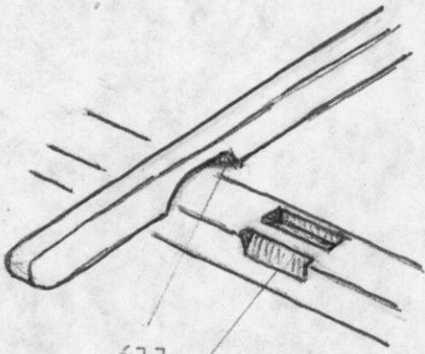

Ollólábak kereszt-
csapolása.

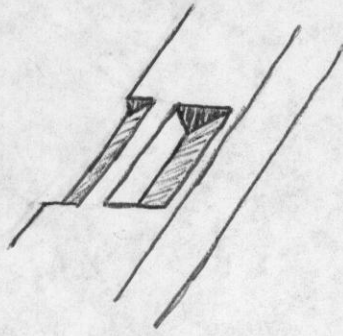

~~xSkelem~~
Szelemen végének
tartó szarufához
csapolása.

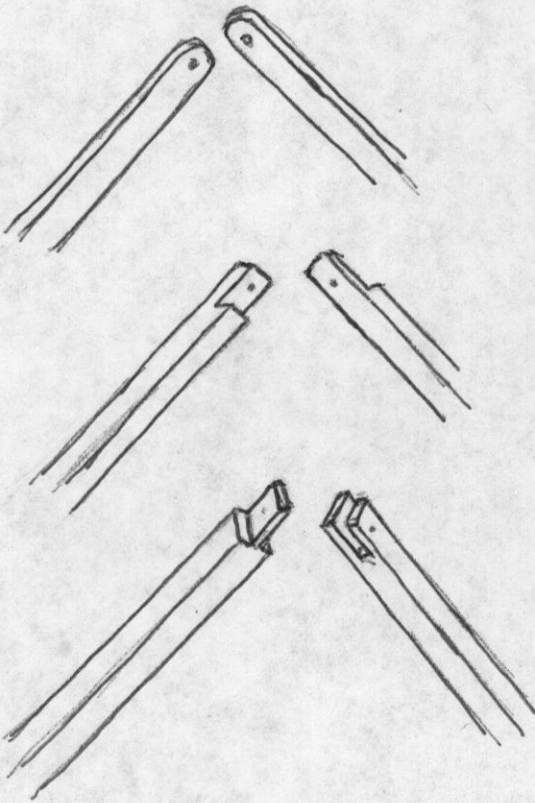
Csapolások.

3.sz.melléklet.

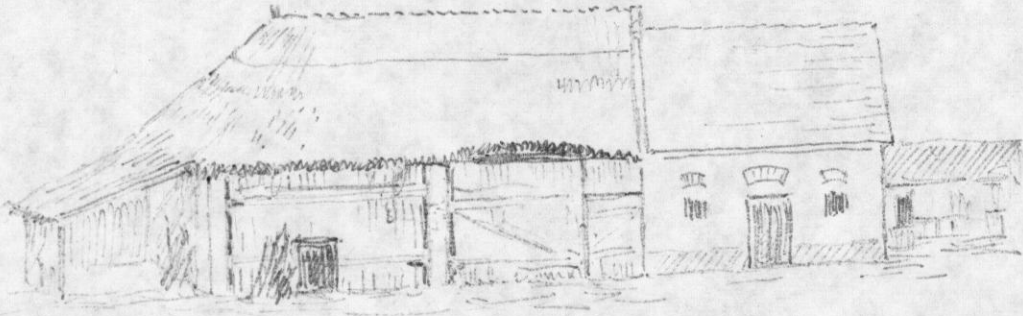
áll
pofa

Szarufa
illeszkedése a
koszorugerendához.

Szarufák végeinek
egymáshoz illesztése,
csapolása.

4.sz.melléklet.

Tipikus pajta és istálló.

A kérdőívre válaszokat adott:

Simon József postahivatalvezető, Balatonszentgyörgy,
Berzsenyi u. 67.

A kérdések megválaszolásában segítettek:

Simon József 84 éves (Berzsenyi u.3.)

Horváth József 64 éves (Csillagvár u.12.)

Császár István 64 éves (Csillagvár u.16.)

Horváth István 74 éves (Csillagvár u.104.)